

Zasady pomocy przedszpitalnej po ukąszeniu owadów i pajęczaków: zestawienie bibliograficzne w wyborze

Wybór i oprac. Marta Boszczyk

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka. Wydział Informacyjno-Bibliograficzny, 2017 r.

1. Albrecht Piotr, Kotowska Maria : Wakacyjny przewodnik zdrowotny. Odpowiedzi na pytania rodziców. W: Standardy Medyczne, Pediatria. – T. 10 , nr 3 (2013), s. 375-382. – Bibliogr.

W artykule przedstawiono odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania przez rodziców, przed ich wyjazdem na letni urlop. Przypomniano w nim zasady postępowania w stanach zagrożenia życia (utrata świadomości, zatrzymanie krążenia i oddychania, wstrząs anafilaktyczny, ukąszenia przez owady błonkoskrzydłe, zadławienie), jak i sposoby udzielania pomocy w zwykle mniej groźnych sytuacjach, takich jak np. urazy twarzy, nosa, oka, złamania, krwotoki, ukąszenia przez owady, żmije, stłuczenia, otarcia, oparzenia słoneczne czy skaleczenia. Omówiono profilaktykę oparzeń słonecznych, ukąszeń i użądleń przez owady, zapobieganie chorobie lokomocyjnej oraz zatruciom pokarmowym, a także zasady ubierania dzieci oraz bezpiecznego stosowania klimatyzacji. Przypomniano także na co i kiedy warto się zaszczepić przed wyjazdem na urlop i co powinna zawierać podróżna apteczka.

Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medium

2. Alergia na jad owadów / W. Szymański, A. Bodzenta-Łukaszyk, I. Kucharewicz, I. Złotnik. W: Problemy Lekarskie. – T. 40, nr 2 (2001), s. 105-115. – Bibliogr. 57 poz.

Odczyny alergiczne po użądleniu przez owady rzędu Hymenoptera przyjmujące charakter uogólniony wymagają wdrożenia postępowania diagnostycznego, a w wypadku udokumentowania ich IgE zależnej etiologii leczenia przyczynowego. Skuteczność immunoterapii swoistej szczepionkami sporządzonymi z jadu owadów (VIT) jest bardzo wysoka i w przypadkach właściwie zakwalifikowanych sięga 100 proc. Problemem otwartym pozostają odczyny pseudo-alergiczne, gdzie nie poznany został sam patomechanizm zjawiska oraz sposób zapobiegania. Najbardziej obiektywnym testem potwierdzającym efektywność VIT jest test użądlenia prowokacyjnego. Trwają badania nad poznaniem mechanizmu immunoterapii, doskonaleniem szczepionek swoistych oraz poszukiwanie doskonałej metody in vitro oceny stopnia uzyskanej immunoprotekcji po zakończonej terapii.

Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medium

3. Alergia na owady : praca zbiorowa / pod redakcją Marity Nittner-Marszalskiej ; [autorzy tomu Anna Bodzenta-Łukaszyk i dwudziestu trzech pozostałych]. – Łódź : Mediton Oficyna Wydawnicza, 2016. – 206 s. : il. kolor. ; 25 cm. – (Alergologia w Praktyce)

Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medium

Katowice - Biblioteka Śląskiego Uniwersytetu Medycznego

Olsztyn - Biblioteka Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego

Szczecin - Biblioteka Główna Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego

4. Banaszak Józef, Nadolski Jerzy : Żądłówki i użądlenia : poradnik dla każdego. – Bydgoszcz : Wydawnictwo Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego, 2001. – 90 s. : il. kolor. ; 21 cm. – Bibliogr. s. 88-90

Biblioteka UJK – Magazyn parter

5. Brewczyński, Piotr Z. : Alergia na jady owadów błonkoskrzydłych : poradnik diagnostyczny i terapeutyczny. – Katowice : Silesia, 1994. – 157 s. : il ; 21 cm

Toruń - Biblioteka Uniwersytecka

Łódź - Biblioteka Główna Uniwersytetu Medycznego

Kraków - Biblioteka Jagiellońska i Biblioteka Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego
Katowice - Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego
Olsztyn - Biblioteka Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego

6. Brewczyński, Piotr Z. : Uczulenia na owady. W: Alergia. – 2006, nr 4, s. 37-42
Tematem drugiej części opracowania są odczynny alergiczne wywołane przez owady w środowisku zewnątrz domowym i/lub odpowiadającym mu środowisku pracy. Omawianymi owadami są: muchówki z należącymi do nich ochotkowatymi (Chironomidae) i komarami (Culicidae); jętki (Ephemeroptera); chruszciki (Trichoptera); niektóre motyle i ćmy (Lepidoptera) oraz mszycowate (Aphididae). Analizując charakter wywoływanych przez nie objawów spostrzeżemy z pewnością, że zgromadzone dane mogą stanowić potencjalne wytłumaczenie niejasnych przypadków tzw. "pyłkowic", powietrzno pochodnych alergicznych zapaleń skóry, czy też chorób zawodowych nie wyłączając pokrzywek a także astmy oskrzelowej. Podobnie jak w części pierwszej opracowania, w przypadku coraz liczniejszych owadzych alergenów określono już strukturę chemiczną, własności biologiczne a nawet dokonano ich sklonowania. Inne, - choć na razie - znane są wprawdzie tylko z nazwy i (lub) swej masy cząsteczkowej. Liczba pozostałych nieznanymi alergenów - weryfikowanych jedynie rejonem ciała owada, w którym występują - jest coraz mniejsza. Liczenie dokonywane obecnie syntezy pozwalają mieć nadzieję na szybkie wprowadzenie rekombinowanych alergenów owadów do diagnostyki i leczenia.
Dostęp online: http://alergia.org.pl/lek.arch2/archiwum/06_04/pdf/2006_0410.pdf
7. Buczek, Alicja : Aspekty medyczno-weterynaryjne stawonogów kłująco-ssących. W: Współczesne problemy chorób zakaźnych : XVI Zjazd Polskiego Towarzystwa Epidemiologów i Lekarzy Chorób Zakaźnych, Białystok, 5-7 czerwca 2003 : referaty / kom. nauk. Danuta Prokopowicz [et al.]. – Białystok : Fundacja Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych, 2003. – S. 74-79
Warszawa - Biblioteka Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny
Białystok - Biblioteka Uniwersytecka
8. Buczyłko Krzysztof, Majsiak Emilia, Wagner Aneta : Alergia na owady nie-błonkoskrzydłe. W: Alergia Astma Immunologia. – T. 20, nr 3 (2015), s. 170-177. – Bibliogr. 54 poz.
Niniejszy przegląd dotyczy 12 rzędów owadów istotnych w praktyce alergologicznej, na podstawie wybranych pozycji piśmiennictwa głównie z dekady 2005-2014, które ukazały się po publikacji 3 pionierskich w Polsce opracowań Brewczyńskiego. Infestacja człowieka przez ektopasożyty, takie jak owady niebłonkoskrzydłe, może powodować różnie nasilone reakcje alergiczne, w tym nawet anafilaksję. Omówiono kliniczne przejawy nadwrażliwości na ugryzienia i ślinę pchły, biedronki azjatyckiej, wołka zbożowego, komara, meszki, muchy plujki, muchy końskiej, ochotki, muchy bydlęcej, pluskwy, pluskwiaka srogonia, karalucha, wszy głowowej oraz wydzielinę gąsienic motyli, ciem i jedwabników. Zaprezentowano składowe alergeny śliny wymienionych owadów i ich diagnostykę z użyciem komponent rozstrzygających rozpoznanie (KRD). Pomiary sIgE, punktowe lub skaryfikacyjne testy skórne oceniono, jako pomocne w ustalaniu etiologii. Zgodnie z ostatnimi wiarygodnymi doniesieniami podkreślono udział reakcji nadwrażliwości typu I, III, i IV w alergii na owady. Technologia KRD może znacząco poprawić diagnostykę na owady niebłonkoskrzydłe.
Dostęp online: http://www.mediton.pl/library/aai_volume-20_issue-3_article-1240.pdf
9. Chyrek-Borowska Sabina, Kazberuk Mirosław, Szymański Wiesław : Nadwrażliwość na jad owadów żądłących - ważny problem kliniczny alergii sezonowej. W: Magazyn Medyczny. – T. 4, nr 8 (1993), s. 26-30. – Bibliogr. 19 poz.
Sezon letni a wraz z nim wyjazdy na wakacje, zwiększa ryzyko użądlenia przez różne owady, co może u osób uczulonych być przyczyną bardzo poważnych objawów klinicznych, łącznie z ciężkim zagrażającym

życiu wstrząsem anafilaktycznym. Dlatego wydaje się stosowne przypomnienie lekarzom o alergii na jad owadów, zwłaszcza że pojawiły się ponownie w kraju możliwości leczenia przyczynowego preparatem alergenowym Pharmedal (prod. ALK). Preparat ten został zarejestrowany ostatnio przez Komisję Rejestracji Środków Farmaceutycznych i Materiałów Medycznych.

Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medium

10. Cichocka-Jarosz Ewa, Bręborowicz Anna : Uczulenie na jad pszczoły. W: *Pediatrica po Dyplomie*. – T. 11, nr 2 (2007), s. 116-125, 132. – Bibliogr. 18 poz.
Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medium
11. Ciećkiewicz, Jan : Medycyna ratunkowa. Użądlenie przez pszczołę. W: *Medycyna Praktyczna. Ginekologia i Położnictwo*. – 2007, nr 4, s. 92-94. - Bibliogr. 6 poz.
Kielce – Biblioteka UJK – Wolny dostęp – czasopisma – 2p.
12. Ciećkiewicz, Jan : Medycyna ratunkowa. Użądlenie przez pszczołę. W: *Medycyna Praktyczna Pediatrica*. – 2007, nr (5), s. 133-135. – Bibliogr. 6 poz.
Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medium
13. Ciećkiewicz, Jan : Medycyna ratunkowa. Użądlenie przez pszczołę. W: *Medycyna Praktyczna*. – 2007, nr 6, s. 146, 148-149. – Bibliogr. 6 poz.
Kielce – Biblioteka UJK – Wolny dostęp – czasopisma – 2p.
14. Ciećkiewicz, Jan : Medycyna ratunkowa. Użądlenie przez pszczołę. W: *Medycyna Praktyczna i Onkologia*. – 2008, nr 4, s. 46-48. – Bibliogr. 6 poz.
Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medium
15. Ciećkiewicz, Jan : Medycyna ratunkowa. Użądlenie przez pszczołę. W: *Medycyna Praktyczna, Psychiatria*. – 2011, nr 3, s. 82-84. – Bibliogr. 6 poz.
Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medium
16. Ciećkiewicz, Jan : *Ratuj życie. Program edukacyjny z medycyny ratunkowej pod patronatem Polskiego Towarzystwa Medycyny Ratunkowej*. W: *Medycyna Praktyczna*. – 2007, nr 6, s. 199-200
Kielce – Biblioteka UJK – Wolny dostęp – czasopisma – 2p.
17. Ciszowski Krzysztof, Miętka-Ciszowska Aneta : Ukąszenia przez błonkówki (Hymenoptera). W: *Przegląd Lekarski*. – T. 64, nr 4/5 (2007), s. 282-289. – Bibliogr. 73
Błonkówki (Hymenoptera) stanowią dużą grupę owadów, do której należą pszczoły, trzmiele, osy, szerszenie, mrówki i inne. Samice niektórych błonkówek posiadają specjalny aparat żądłowy, służący do wstrzykiwania jadu do ciała ofiary lub napastnika, co u osób uczulonych na jad może stanowić zagrożenie dla życia. Jad błonkówek stanowi mieszaninę licznych związków o aktywności biologicznej, w tym enzymów (fosfolipazy, hialuronidaza i in.), peptydów (melityna, apamina, mastoparany, bombolityny i in.) oraz związków drobnocząsteczkowych (aminy biogenne, acetylocholina, cukry, lipidy, wolne aminokwasy i in.). W wyniku ukąszenia u człowieka może dojść do kilku typów reakcji: 1) niealergiczna reakcja miejscowa (ból, niewielki obrzęk, zaczerwienienie w miejscu użądlenia); reakcje alergiczne: 2) rozległa reakcja miejscowa (obrzęk o średnicy 10cm utrzymujący się powyżej 24 h) oraz 3) reakcja anafilaktyczna (uogólniona pokrzywka, skurcz oskrzeli, hipotonia, zapaść naczyniowa, utrata przytomności); 4) reakcja toksyczna (obrzęk, wymioty, biegunka, bóle głowy, hipotonia, drgawki, zaburzenia świadomości); 5) reakcje nietypowe (np. niedokrwienie mięśnia sercowego, zapalenie mózgu i opon mózgowo-rdzeniowych). Postępowanie po ukąszeniu obejmuje usunięcie żądła z ciała ofiary

(ukąszenia pszczoł), postępowanie miejscowe (okład z lodu, maść sterydowa) oraz zapobieganie rozwojowi i leczenie wstrząsu anafilaktycznego (adrenalina, sterydy ogólnie, limimetyki, wlewy płynów iv., tlenoterapia).

Dostęp online: http://www.wple.net/plek/numery_2007/numer-4-5-2007/282-289-ciszowski-ukaszzenia.pdf

18. Cybula-Misiurek Małgorzata, Kliman Maria : Użądlenia i ukąszenia przez owady. W: Magazyn Pielęgniarki i Położnej. – 2011, nr 5, s. 16-17, Kielce - Biblioteka UJK – Wolny dostęp – czasopismo
19. Czy stężenie tryptazy w surowicy krwi jest czynnikiem ryzyka rozwoju ciężkiej reakcji anafilaktycznej po użądleniu przez owady błonkoskrzydłe? / Bartosz Olędzki, Ziemowit Ziętkowski, Jacek Jamiołkowski, Andrzej Szpak, Anna Bodzenta-Łukaszyk. W: Alergia Astma Immunologia. – T. 19, nr 3 (2014), s. 170-173. – Bibliogr. 17 poz.
Wstęp. U osób uczulonych na jad owadów błonkoskrzydłych stopień ciężkości poużądleniowej reakcji anafilaktycznej może zależeć od występowania licznych czynników ryzyka. Zależność pomiędzy podstawowym stężeniem tryptazy a wystąpieniem reakcji anafilaktycznej został ostatnio wykazany wśród osób uczulonych na jad owadów błonkoskrzydłych. Cel pracy. Celem pracy była próba odpowiedzi na pytanie czy stężenie tryptazy w surowicy krwi jest czynnikiem predykcyjnym rozwoju ciężkiej reakcji anafilaktycznej po użądleniu przez owady błonkoskrzydłe? Materiał i metody. Badaniem objęto dokumentację medyczną pacjentów po przebytej ciężkiej reakcji systemowej (IV stopień wg Muellera) i porównano z grupą chorych, którzy przebyli łagodną reakcję poużądleniową (II stopień wg Muellera) (pacjenci byli hospitalizowani w celu przeprowadzenia diagnostyki i ewentualnej kwalifikacji do immunoterapii). Analizie poddano podstawowe stężenia tryptazy w surowicy krwi oceniane po upływie 8-18 tygodni od ostatniego żądlenia. Wyniki. W grupie chorych, którzy przebyli ciężką reakcję systemową, podstawowe średnie stężenia tryptazy były istotnie wyższe w porównaniu z chorymi, u których obserwowano łagodną reakcję poużądleniową (11,274 ng/ml vs. 3,569 ng/ml; p 0,05). Wniosek. Podwyższone stężenie tryptazy w surowicy krwi jest istotnym czynnikiem ryzyka rozwoju ciężkiej reakcji anafilaktycznej po użądleniu przez owady błonkoskrzydłe.
Dostęp online: http://www.mediton.pl/library/aai_volume-19_issue-3_article-1193.pdf
20. Domagała, Barbara : Ukąszenia i użądlenia - letnie utrapienie. W: Świat Farmacji. – 2009 (lipiec/sierpień), s. 44-46
Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medium
21. Gluck Joanna, Rogala Barbara : Nadwrażliwość na komary - problem kliniczny i terapeutyczny. W: Wiadomości Lekarskie. – T. 53, nr ¾ (2000), s. 175-179. – Bibliogr. 20 poz.
Nadwrażliwość na komary jest niedocenianym problemem klinicznym i terapeutycznym. Samice komarów wprowadzają poprzez naruszoną warstwę powierzchniową skóry swoją ślinę zawierającą alergeny i substancje mogące wywoływać reakcje toksyczne. Dolegliwości związane z ukąszeniem komarów wiążą się z niewielkim obrzękiem i swędem skóry w miejscu ukłucia, znacznie rzadziej mają charakter uogólniony. Tym niemniej, ukłucia przez te owady mogą być bardzo uciążliwe. W pracy przedstawiono obraz kliniczny zmian wywołanych ukłuciem przez komary i obecne poglądy na ich patomechanizm. Zaprezentowano również propozycje postępowania profilaktycznego i terapeutycznego.
Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medium
22. Gradek, Katarzyna : Ukąszenia i użądlenia. W: Świat Medycyny i Farmacji. – 2005, nr (4/5), s. 70
Podrażnienia skóry po ukąszeniu owadów i pajęczaków to częsty problem letniego wypoczynku. Preparaty owadobójcze, odstraszające owady oraz stosowane po ukąszeniach są z reguły wystarczającymi środkami zapobiegawczymi i łagodzącymi objawy. Bywa jednak i tak, że trzeba

skorzystać z porady lekarskiej.

Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medium

23. Jutel, Marek : Alergia na jad owadów. W: Medycyna po Dyplomie. – T. 13 (2004), supl. 13, s. 17-21. – Bibliogr. 35 poz.
Kielce – Biblioteka UJK – Wolny dostęp – czasopisma – 2p.
24. Kłapeć Teresa, Kania Grzegorz : Zwierzęta trujące i jadowite. Wybrane przykłady należące do bezkręgowców. W: Medycyna Ogólna i Nauki o Zdrowiu. – T. 20, nr 1 (2014), s. 102-106. – Bibliogr.
Wprowadzenie i cel pracy. Jady i trucizny w świecie zwierzęcym stanowią broń chemiczną. Jadowite i trujące bezkręgowce wytwarzają trucizny w celach obronnych lub w celu zdobycia pożywienia. Zwierzęta te wykształciły morfologiczne i fizjologiczne przystosowania (narządy i gruczoły jadowe), które umożliwiają dostanie się jadu lub trucizny do ciała lub na ciało innego zwierzęcia lub człowieka. Substancje te wywołują u człowieka schorzenia narządowe, reakcje alergiczne i toksyczne, niekiedy nawet prowadzące do śmierci. Znajomość miejsc bytowania i sposobów zachowania się tych zwierząt może uchronić człowieka przed niebezpieczeństwem utraty zdrowia, a nawet życia. Celem pracy jest przedstawienie wybranych gatunków zwierząt trujących i jadowitych, należących do bezkręgowców, groźnych dla zdrowia lub życia człowieka. Opis stanu wiedzy. W pracy przedstawiono gatunki najbardziej niebezpieczne dla człowieka, których jad jest śmiertelny. Do jadowitych bezkręgowców zaliczamy: parzydełkowce, skorpiony, pająki, mięczaki (ślimaki, głowonogi). Przykładem są: krąkopławy z rodzaju Chironex, karakurt (*Latrodectus mactans tredecimguttatus*). Do trujących bezkręgowców należą między innymi niektóre motyle (monarcha - *Danaus plexippus*) i chrząszcze (majka lekarska - *Lytta vesicatoria*). Podsumowanie. Wiedza na temat zwierząt jadowitych i trujących jest bardzo przydatna dla osób wybierających się do krajów tropikalnych. Niestety, jest ona nadal niewystarczająca zarówno wśród turystów, jak również pracowników biur podróży.
Dostęp online:
http://alergia.org.pl/lek/index.php?option=com_content&task=view&id=445&Itemid=79
25. Kowalska, Justyna : Postępowanie po pogryzieniu (nie tylko przez zwierzęta).. W: Gabinet Prywatny. – 2005, nr (1), s. 29-34. – Bibliogr. 9 poz.
Warszawa - Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy
26. Krasowska, Maryla : Alergia na jad błonkoskrzydłych - obraz kliniczny i epidemiologia. W: Przegląd Alergologiczny. – T. 2, nr 4 (2005), s. 14-18. – Bibliogr. 20 poz.
Dostęp online: http://www.mediton.pl/library/pa_volume-2_issue-4_article-550.pdf
27. Krzemińska, Sylwia : Alergia na jad owadów. W: Świat Farmacji. – 2007 (lipiec/sierpień), s. 30-31
Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medium
28. Lange Joanna, Zagórska Wioletta : Uczulenie na jad owadów błonkoskrzydłych. W: Klinika Pediatria. – T. 15, nr 2 (2007), s. 231-237. – Bibliogr. 21 poz.
Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medium
29. Lange Joanna, Cichocka-Jarosz Ewa : Uczulenie na jad owadów błonkoskrzydłych. W: Pediatria Polska. – T. 88, nr 4 (2013), s. 303-309. – Bibliogr. 19 poz.
Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medium

30. Mrozowski, Tomasz : Ukąszenia przez owady - pierwsza pomoc i profilaktyka. W: Świat Farmacji. – 2008 (lipiec/sierpień), s. 30-32
Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medium
31. Nittner-Marszalska Marita, Gillert-Smutnicka Małgorzata, Mateusz Tabin : Skuteczność i bezpieczeństwo immunoterapii jadem owadów. Informacje, które mogą być ważne dla lekarza i pacjenta. W: Alergia. – 2014, nr (3), s. 8-12. – Bibliogr. 32 poz.
Ekspozycja na jad owadów błonkoskrzydłych u osób predysponowanych może wyzwoić miejscową i/lub systemową reakcję alergiczną. Od dawna podejmuje się próby określania czynników ryzyka wystąpienia reakcji nadwrażliwości na jad owadów błonkoskrzydłych, w tym jej najcięższej postaci - wstrząsu anafilaktycznego. Z dotychczasowych analiz wynika, że większym ryzykiem wystąpienia poekspozycyjnej anafilaksji obciążone są osoby starsze, płci męskiej, z ponadnormatywnymi stężeniami tryptazy, uczulone na jad pszczoły oraz stosujące blokery konwertazy angiotensyny. Jednocześnie poszukuje się skutecznych i bezpiecznych metod terapeutycznych, które uchronią przed wystąpieniem reakcji alergicznej w przypadku reekspozycji na jad owada błonkoskrzydłego. Immunoterapia jadem owadów błonkoskrzydłych (VIT, ang. venom immunotherapy) jest jedyną skuteczną opcją terapeutyczną dla osób z dodatnim wywiadem w kierunku systemowej reakcji alergicznej. Skuteczność odczulania według różnych autorów sięga 84,2-97,3 proc. Różnice te wynikają z zastosowania alternatywnych protokołów odczulania, niejednorodności grup badanych oraz szeregu czynników środowiskowych modyfikujących odpowiedź immunologiczną. Ponadto próby oceny skuteczności immunoterapii bazują na licznych skalach, które nierzadko odwołują się do subiektywnej oceny nasilenia cech reakcji alergicznej w przypadku ponownej ekspozycji na alergen. Stąd wynika potrzeba obiektywizacji i unifikacji systemów klasyfikacyjnych wystąpienia niepożądanych reakcji alergicznych. Ważne jest również określenie pozytywnych i negatywnych czynników ...
Dostęp online:
http://alergia.org.pl/lek/index.php?option=com_content&task=view&id=445&Itemid=79
32. Odczyn miejscowy po ugryzieniu owada. Insect bites. / oprac. Anna Zalewska. W: Lekarz Rodzinny. – T. 12. nr 12 (2007), s. 1129
Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medium
33. Pabis, Krzysztof : Motyle szkodliwe dla zdrowia człowieka.. W: Kosmos. – T. 62, nr 1 (2013), s. 47-60. – Bibliogr. s. 57-60
Zaprezentowano przegląd zagadnień związanych z niekorzystnym wpływem motyli (Lepidoptera) na zdrowie człowieka. Objawy grupowane pod terminami takimi jak lepidopteryzm i erucyzm mają bardzo różne podłoża i mechanizmy powstawania. Omówiony został wpływ na człowieka gatunków odżywiających się krwią (rodzaj Calyptra) oraz łzami. Zebrano też informacje dotyczące podrażnień skóry spowodowanych kontaktem z parzącymi włoskami i innymi strukturami obronnymi gąsienic. Podsumowano także wiedzę na temat parzących włosków jako przyczyn podrażnień oczu określanych jako ophtalmia nodosa. Osobno omówiono mechanizm powstawania krwotoków spowodowanych toksynami jadu gąsienic motyli z rodzaju Lonomia. Opisano także rzadziej spotykane dolegliwości spowodowane przez motyle i ich gąsienice takie jak: zaburzenia koordynacji ruchowej, zapalenia stawów oraz zaburzenia oddechowe (w tym astma oskrzelowa), a także moliwości przenoszenia pasożytów przez motyle. Zebrano informacje o potencjalnie toksycznych motylach należących do fauny Polski. Wskazano także działania profilaktyczne pozwalające uchronić się przed niekorzystnym wpływem motyli oraz ułatwiające diagnozę i późniejsze leczenie.
Dostęp online: <http://kosmos.icm.edu.pl/PDF/2013/47.pdf>
34. Pajor, Wiktor J[anusz] : Ukąszenia owadów. W: Wiadomości Zielarskie. – T. 34, nr 7 (1992), s. 9

35. Pawliczak Rafał : Użądlenia i ukąszenia przez owady. W: Terapia. – T. 19, nr 5 (2011), z. 2, s. 13-17. – Bibliogr. 19 poz.
Kielce – Biblioteka UJK – Wolny dostęp – czasopisma – 2p.
36. Rapiejko Piotr, Lipiec Agnieszka : Alergeny jadu owadów błonkoskrzydłych. W: Alergoprofil. – T. 2, nr 3 (2006), s. 17-22. – Bibliogr.
Alergia na jad owadów błonkoskrzydłych jest częsta i może stanowić zagrożenie życia. W Europie Środkowej najczęstsze są użądlenia os i pszczoły miodnej. Użądlenia przez trzmiele zdarzają się rzadko, głównie przy narażeniu zawodowym. Nadwrażliwość na jad może być zależna od mechanizmów immunologicznych (alergia na jad IgE-zależna i IgE-niezależna), a także nieimmunologicznych. Wiedza dotycząca składu jadu i zawartych w nim alergenów stanowi podstawę właściwej diagnostyki i leczenia alergii na jad owadów błonkoskrzydłych.
Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medium
37. Rapiejko Piotr, Lipiec Agnieszka : Komary - nie tylko alergia. W: Alergoprofil. – T. 2, nr 2 (2006), s. 21-25. – Bibliogr. 22 poz.
Ukąszenia owadów kłujących mogą być przyczyną reakcji alergicznych na białka znajdujące się w ich ślinie. Reakcje nadwrażliwości mogą mieć postać miejscową lub systemową. Nadwrażliwość na antygeny zawarte w ślinie komara jest zjawiskiem powszechnym. Niekiedy obserwuje się cięższe reakcje miejscowe, obejmujące kilkucentymetrowy obrzęk i reakcje pęcherzowe z towarzyszącą gorączką, limfadenopatią i ogólnym złym samopoczuciem.
Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medium
38. Reakcja toksyczna po użądleniu przez owady błonkoskrzydłe / Marita Nittner-Marszałska, Józef Małolepszy, Adam Młynarczewski, Andrzej Niedziółka. W: Polskie Archiwum Medycyny Wewnętrznej. – T. 100, nr 3 (1998), s. 252-256. – Bibliogr. 14 poz.
Przedstawiono objawy kliniczne reakcji toksycznych na jad owadów, które obserwowano u dwóch pacjentów po jednorazowym, wielokrotnym użądleniu przez owady błonkoskrzydłe (pszczoły i osy). W pierwszym przypadku, 76-letniej kobiety zaatakowanej przez rój pszczoł (około 200 użądleń) wystąpiły objawy wstrząsu, skazy krwotocznej, uszkodzenia narządów mięsnych i ostrej niewydolności nerek, które doprowadziły do zgonu chorej. W przebiegu choroby zwraca uwagę jej faza wstępna sugerująca rozpoznanie wstrząsu anafilaktycznego oraz stopniowy rozwój objawów niewydolności nerek, która związana była prawdopodobnie z wewnątrznaczyniową hemolizą, rhabdomyolizą i toksycznym działaniem składników jadu na cewki nerkowe. W obrazie klinicznym drugiego z opisywanych przypadków dominowały objawy skórne o typie uogólnionej pokrzywki. Wśród wyników badań dodatkowych zwracała uwagę podwyższona aktywność kinazy kreatynowej (CPK) jako wyraz toksycznego uszkodzenia mięśni szkieletowych. Reakcja toksyczna po wielokrotnych użądleniach przez owady błonkoskrzydłe cechuje się uszkodzeniem mózgu, narządów mięsnych, głównie wątroby i nerek, hemolizą i rhabdomyolizą.
Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medium
39. Reakcje anafilaktyczne spowodowane jadem owadów / Anna Samborska-Sablik, Wojciech Gaszyński, Zbigniew Sablik, Tomasz Gaszyński. W: Family Medicine and Primary Care Review. – T. 10, nr 1 (2008), s. 71-78. – Bibliogr. 21 poz.
Anafilaksja jest rzadko występującą, potencjalnie groźną dla życia uogólnioną odpowiedzią alergiczną, która może wystąpić pod postacią objawów od zaczerwienienia po obrzęk dróg oddechowych i/lub zapaść naczyniową. Wczesne rozpoznanie objawów i rozpoczęcie leczenia jest decydujące dla pomyślnego rokowania. W niniejszej pracy przedstawiono epidemiologię, objawy i leczenie reakcji alergicznych po ukąszeniach owadów.
Dostęp online:

http://archive.familymedreview.org/files/2008/pdf_010028/3_reviews_45_106.pdf

40. Rudzki, Edward : Alergeny. Odcinek 96: owady błonkoskrzydłe - podwójna dodatniość. W: Medycyna Praktyczna. – 2004, nr (9), s. 137-139
Kielce – Biblioteka UJK – Magazyn czasopisma
41. Rudzki, Edward : Alergeny. Odcinek 99: Mrówki. W: Medycyna Praktyczna. – 2005, nr (1/2) s. 173, 175, 194
Kielce – Biblioteka UJK – Wolny dostęp – czasopisma – 2p.
42. Rudzki, Edward : Alergia na ślinę komarów. W: Alergia Astma Immunologia. – T. 10, nr 3 (2005), s. 103-107. – Bibliogr. 28 poz.
W pracy omówiono następujące zagadnienia: poszczególne fazy rozwoju uczulenia po ukąszeniu przez komary w warunkach naturalnych, samoistne odczulanie na ślinę komarów, narastanie przeciwciał klasy IgG i IgE skierowanych przeciw komarom, rolę histaminy w odczynie na ukąszenie (bąble i świąd), grudki związane z fazą późną alergii natychmiastowej i z alergią opóźnioną, alergeny śliny komarów gatunkowo swoiste i występujące w wielu gatunkach komarów, leczenie alergii na ślinę komarów: leki przeciwhistaminowe (cetyryzyna, loratadyna i ebatyna) oraz immunoterapię wyciągiem całego ciała komara.
Dostęp online: http://www.mediton.pl/library/aai_volume-10_issue-3_article-490.pdf
43. Smorawska-Sabanty Ewa, Kowalski Marek L. : Reakcje nadwrażliwości na jad owadów błonkoskrzydłych: charakterystyka kliniczna i dwufazowość reakcji po użądleniu. W: Alergia, Astma, Immunologia. – T. 13, nr 3 (2008), s. 151-160. – Bibliogr. 39 poz.
Wprowadzenie. Pacjenci z uogólnionymi reakcjami po użądleniach przez owady błonkoskrzydłe, ze względu na ciężki przebieg oraz ryzyko zgonu po użądleniu, wymagają szczególnej troski lekarza. Cel pracy. Analiza obrazu klinicznego nadwrażliwości na jad owadów błonkoskrzydłych ze szczególnym uwzględnieniem dynamiki reakcji po użądleniu. Materiał i metody. Badaniem objęto 272 pacjentów, którzy zostali skierowani do ośrodka alergologicznego po użądleniu przez owady błonkoskrzydłe. Analizę przeprowadzono w oparciu o dane zawarte w kwestionariuszach wg Muellera oraz wyniki testów skórnych z alergenami wziewnymi. Wyniki. Reakcja uogólniona po użądleniu wystąpiła u 242 (89 proc.), a duża reakcja miejscowa u 30 (11 proc.) pacjentów. Stopień ciężkości reakcji uogólnionej nie był związany z płcią i wiekiem pacjentów ani rodzajem żądającego owada. U 69 (28,5 proc.) pacjentów z reakcją uogólnioną stwierdzono objawy stopnia IV według skali Muellera - w tym u 25 chorych (10,2 proc.) wystąpiła utrata przytomności. U 20 chorych (7,4 proc.) osób stwierdzono reakcje dwufazową - po uprzednim ustąpieniu lub złagodnieniu objawów nastąpił ich nawrót. Nie stwierdzono istotnych zależności pomiędzy fazowością reakcji po użądleniu a stopniem ciężkości reakcji, rodzajem owada, płcią i wiekiem pacjentów ani obecnością cech atopii. Wśród 214 badanych pacjentów, którym wykonano testy skórne z alergenami wziewnymi, u 139 (65 proc.) osób uzyskano wynik dodatni na co najmniej jeden alergen. Wnioski.
Dostęp online: http://www.mediton.pl/library/aai_volume-13_issue-3_article-779.pdf
44. Sowizdraniuk, Joanna : Wiosna w ratownictwie - pszczoły, osy i szerszenie. W: Na Ratunek. – 2015, nr (2), s. 21-27. – Bibliogr. 10 poz.
Alergia na jad owadów błonkoskrzydłych ze względu na częstotliwość występowania w populacji i powszechność narażenia na alergen jest istotnym problemem dzisiejszej medycyny. Ważnym aspektem jest także możliwość rozwoju reakcji toksycznych na składniki jadu u osób nieuczulonych. Niebezpieczne zachowania owadów mogą być przyczyną narażenia wielu osób, a tym samym mogą doprowadzić do kwalifikacji takiego zdarzenia jako masowego. Autorka ukazuje zmiany w organizacji medycznych czynności ratunkowych w przypadku narażenia wielu osób na atak roju owadów, zwłaszcza w zakresie bezpieczeństwa miejsca zdarzenia i wykonania triage'u.

Dostęp online: <http://naratunek.elamed.pl/uploads/nar/articles/24544/21-27.pdf>

45. Szczerkowska-Dobosz, Aneta : Ukąszenia. Profilaktyka i leczenie. W: Świat Medycyny i Farmacji. – 2003, nr (5), s. 32, 34. – Bibliogr. 54 poz.
Bliski kontakt z fauną i florą w sezonie letnim wiąże się z ryzykiem ukąszeń przez owady i kleszcze. Powszechnie dostępne preparaty owadobójcze czy odstraszające owady są pierwszym, najbardziej dostępnym i zwykle wystarczającym środkiem do walki z nimi. U niektórych osób odczyny po ukąszeniach wymagają interwencji lekarskiej.
Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medium
46. Użądlenia - profilaktyka i leczenie / Mateusz Łukaszyk, Ewelina Jastrzębska, Bartosz Olędzki, Ziemowit Ziętkowski, Anna Bodzenta-Łukaszyk. W: Lekarz: miesięcznik dla POZ. – 2012, nr (3), s. 46-49. – Bibliogr. 17 poz.
Alergia na jad owadów błonkoskrzydłych jest stanem zagrażającym życiu. W pracy omówiono czynniki ryzyka alergii na jad owadów, objawy kliniczne, diagnostyczne oraz postępowanie terapeutyczne.
Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medium
47. Wojciechowska, Magdalena : Homeopatyczna apteczka podróżna. W: Homeopatia Polska. – T. 22, nr 2 (2012), s. 20-22
Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medium
48. Współistnienie pokrzywki barwnikowej i ciężkich reakcji anafilaktycznych na jad osy - opis przypadku / Grażyna Sławetna, Krzysztof Kłós, Jerzy Kruszewski, Marek Niedoszytko, Szczepan Cierniak. W: Lekarz Wojskowy. – R. 93, nr 1 (2015), s. 58-63. – Bibliogr.
Prezentowano przypadek 63-letniej pacjentki (rolniczeki) chorującej na przewlekłą pokrzywkę barwnikową, która wystąpiła w wieku dorosłym, bez objawów mastocytozy układowej. U chorej współistniało uczulenie na jady owadów błonkoskrzydłych, warunkujące objawy układowych reakcji anafilaktycznych. Chora od 49. roku życia pozostawała pod opieką dermatologiczną z powodu uogólnionej pokrzywki barwnikowej. Wywiad internistyczny nie był obciążający. Pacjentka była dwukrotnie żądłona (2004 i 2007 r.) przez owada błonkoskrzydłego w okolicę szyi i dłoniową powierzchnię ręki prawej. Na skutek pierwszego użądlenia (owad nieznany) wystąpiła ciężka anafilaksja układowa - IV stopień wg Muellera. Drugie żądlenie (prawdopodobnie osa), wywołało objawy ogólne o łagodniejszym przebiegu - II/III stopień wg Muellera. Ze względu na wystąpienie objawów ciężkiej anafilaksji układowej i wykonywany zawód chorą skierowano do ośrodka specjalistycznego w celu przeprowadzenia dalszej diagnostyki. Na podstawie uzyskanych wyników badań udokumentowano nadwrażliwość na alergeny jadu osy, IgE-zależną. Wykluczono mastocytozę układową i pokrzywkę autoimmunologiczną. Zastosowane leki przeciwhistaminowe (H1 i H2-blokery - dichlorowodorek cetyryzyny) oraz ketotifen zmniejszyły intensywność zmian skórnych i świądu, nie powodując jednak całkowitej remisji choroby. Pacjentce polecono stosowanie diety ubogohistaminowej. Zakwalifikowano ją również do immunoterapii swoistej i wyposażono w zestaw przeciwwstrząsowy.
Dostęp online: http://www.lekarzwojskowy.pl/arch/01_15.php
49. Zalewska-Janowska, Anna : Ukąszenia owada. Insect bites. : Lekarz Rodzinny. – T. 17, nr 6 (2012), s. 599
Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medium
50. Zielińska Maria, Kurzawa Ryszard : Alergia na jady owadów błonkoskrzydłych - wybrane zagadnienia patogenezy, kliniki, diagnostyki i leczenia. W: Acta Pneumonologica et Allergologica Pediatrica. – T. 5, nr 4 (2002), s. 37-47. – Bibliogr. 27 poz.
Alergia na jady owadów błonkoskrzydłych jest stosunkowo rzadko występującym problemem w populacji

ogólnej, a jeszcze rzadziej w populacji wieku rozwojowego. Niemniej jednak, ze względu na przebieg kliniczny, może stanowić zagrożenie życia u niektórych pacjentów. W pracy przedstawiono wybrane problemy dotyczące patogenezy, kliniki, zasad diagnostyki i leczenia. Szczególną uwagę zwrócono na prawidłową kwalifikację pacjentów do SIT, omawiając wskazania, przeciwwskazania, jak również sposoby jej prowadzenia.

Bydgoszcz - Biblioteka Medyczna Collegium Medicum